

Riskbedömning till grund för egenkontroll

1. Ta reda på i vilka moment eller på vilka platser i din verksamhet där risker kan förekomma. Det kan till exempel vara vid lagring och spridning av gödsel, vid hantering av bekämpningsmedel eller buller från ventilation eller maskiner.
2. Identifiera de risker som kan förekomma vid varje moment eller plats. **Exempel på risker för miljön som jordbruk och djurhållning kan ge upphov till** finner du i bilaga 1.
3. Fundera på om det är mycket sannolikt, sannolikt eller osannolikt att händelsen kommer att inträffa på din gård. Fundera även på hur stora konsekvenserna kan bli om händelsen inträffar. Du ser stegen i **Riskbedömningsmatrisen** nedan. Använd matrisen för att väga samman sannolikhet och konsekvens.

	Små eller obefintliga konsekvenser	Lindriga eller medelmåttliga konsekvenser	Stora konsekvenser
Mycket sannolikt	3	6	9
Sannolikt	2	4	6
Osannolikt	1	2	3

Risk = Konsekvens x sannolikhet

Risknivå	
9	Akut risk, måste åtgärdas genast
6	Allvarlig risk, måste åtgärdas snarast
4	Risk, måste åtgärdas inom den närmsta tiden
3	Viss risk, måste åtgärdas inom de närmsta åren
2	Liten risk, behöver inte åtgärdas
1	Mycket liten risk, behöver inte åtgärdas

Riskbedömningsmatris.

Om det är osannolikt att en händelse kommer att inträffa på din gård och konsekvenserna av händelsen skulle vara små eller obefintliga, kan risken bedömas som mycket liten.

Om det är mycket sannolikt att en händelse kommer att inträffa på din gård och konsekvenserna skulle vara stora, kan risken bedömas som akut.

4. Utgå från din riskbedömning när du avgör hur snart risken behöver åtgärdas. Fundera över vilka åtgärder som kan vara lämpliga att genomföra för att minska riskerna. Se **Exempel på hur du kan dokumentera din riskbedömning** i bilaga 2.

5. I vissa fall kan rutiner behövas för att förtydliga hur du och eventuellt anställda ska arbeta för att minimera riskerna i verksamheten. Är ni flera som utför samma arbetsuppgift är det bra om rutinen är nedskriven.

6. Fundera över om du behöver föra journal över vissa arbetsuppgifter för att vara säker på att de har blivit utförda och när.

Bilaga 1. Exempel på risker för miljön som jordbruk och djurhållning kan ge upphov till

Luft

Ammoniakutsläpp vid lagring av gödsel

Ammoniakutsläpp vid spridning av gödsel

Ammoniakutsläpp från djurstallar

Metanutsläpp från djurstallar

Metanutsläpp från gödsellagring

Lustgasutsläpp från mulljordar

Lustgasutsläpp från vattenmättade marker

Dammpartiklar från djurstallar ex. svininstall

...

Mark

Tillförsel av metaller t.ex. kadmium till jordbruksmark via mineralgödsel

Tillförsel av metaller och medicinrester via avloppslam

Nedfall av bekämpningsmedel via vindavdrift vid spridning

Punktutsläpp av bekämpningsmedel

Överskott av näringsämnen

...

Vatten

Läckage av näringsämnen vid lagring av gödsel

Läckage av näringsämnen vid spridning av gödsel

Läckage av näringsämnen vid jordbearbetning och erosion

Läckage av näringsämnen vid upptrampning av betesmark

Läckage av näringsämnen från plansilo, tornsilo och kasserat foder

Påverkan av fekala bakterier i dricksvatten

Nedfall av bekämpningsmedel via vindavdrift vid spridning

Ytavrinning av bekämpningsmedel till dräneringsbrunnar och vattendrag

Utlakning av bekämpningsmedel till grundvatten

Punktutsläpp av bekämpningsmedel

Utsläpp av avloppsvatten från mjölkrum, stallrengöring, personalrum, verkstad

Hantering av kemikalier

...

Påverkan på omgivningen

Buller från gården ex. ventilation, foderberedning, uttag av ensilage från torn, transporter

Buller från brukning av åkermarken ex. gödselspridning

Lukt vid lagring av gödsel

Lukt vid spridning av gödsel

Flugor

...

Biologisk mångfald

Enformigt landskap som leder till att nyttodjur försvinner

Bidöd

Betesmarker och slåtterängar försvinner

...

Bilaga 2. Exempel på hur du kan dokumentera din riskbedömning

Moment/plats	Risk (händelse)	Sannolikhet	Konsekvens	Riskbedömning	Åtgärder	Rutiner	Journal
Flytgödselbrunn	Ammoniakutsläpp vid lagring	3	2	6	- svämtäcke - få omrörningar -	Ja, i flytgödselrutinen	Nej
	Näringsläckage vid lagring - vanlig tömning	3	1	3	- personal alltid närvarande - tar upp spilld gödsel manuellt	Ja	Nej
	Näringsläckage vid lagring - olycka	1	3	3	- kontrollerar brunnen okulärt när den är tömd - undersöker sprickor - kontrollerar nivå i brunnen	Ja, i flytgödselrutinen	Ja
	...	...	...	...	...	...	...
Gödselspridning i fält	Ammoniakutsläpp vid spridning	3	2	6	- släpslangsspridare - spridningstidpunkt	Nej	Ja
	Lukt vid spridning - nära bostäder	2	2	4	- snabb nedbrukning - sprider inte på fredagar och helger - Informerar grannarna om spridning måste ske under helgen.	Nej	Skriver upp när spridning sker i almanackan
	Lukt vid spridning - långt från bostäder	2	1	2	Inga åtgärder behövs	Nej	Skriver upp när spridning sker i almanackan
	...	...	...	...	...	...	...
...	...	...	...	...	...	...	...
...	...	...	...	...	...	...	...

I exemplet utgår vi från två moment som innebär risker för miljön. Syftet är att ge ett förslag på hur du kan dokumentera ditt arbete med risker. I din riskbedömning ska du ta med alla risker som finns i din verksamhet